

TILSKIPUN EVRÓPUÞINGSINS OG RÁÐSINS 2003/54/EB

frá 26. júní 2003

um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir raforku og um niðurfellingu á tilskipun 96/92/EB

EVRÓPUÞINGIÐ OG RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS HAFA,

með hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 2. mgr. 47. gr., 55. gr. og 95. gr.,

með hliðsjón af tillögum framkvæmdastjórnarinnar ⁽¹⁾,með hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndar Evrópubandalaganna ⁽²⁾,

að höfðu samráði við svæðanefndina,

í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 251. gr. sáttmálans ⁽³⁾,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

1) Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 96/92/EB frá 19. desember 1996 um sameiginlegar reglur um innri markað á sviði raforku ⁽⁴⁾ var mikilvægt framlag til þess að skapa innri markað fyrir raforku.

2) Reynslan, sem fengist hefur við beitingu framangreindrar tilskipunar, sýnir ávinninginn sem getur hlotist af innri markaði á sviði raforku, með tilliti til aukinnar skilvirkni, verðlækkana, betri þjónustu og aukinnar samkeppni. Hins vegar eru enn verulegir annmarkar og möguleikar á að bæta starfsemi markaðarins, nánar tiltekið er þörf á markvissum ákvæðum til að tryggja jöfn samkeppnisskilyrði að því er varðar framleiðslu, að draga úr hættunni á markaðsýfirráðum og undirverðlagningu, tryggja gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu, sem eru án mismununar með aðgangi að netum á grundvelli gjaldskráa sem eru birtar áður en þær taka gildi, og standa vörð um rétt lítilla og vanmegna viðskiptavina og að upplýsingar um orkugjafa vegna raforkuframléiðslu séu birtar, sem og tilvísun í heimildir, ef þær eru fyrir hendi, þar sem er að finna upplýsingar um umhverfisáhrif þeirra.

3) Á fundi sínum í Lissabon 23. og 24. mars 2000 hvatt Evrópuráðið til þess að unnið yrði að því í flýti að koma endanlega á innri markaði bæði á sviði raforku og gass og að frelsi yrði aukið hið fyrsta á þessum sviðum með það fyrir augum að innri markaður verði starfræktur að fullu. Í ályktun sinni frá 6. júlí 2000 um aðra skýrslu framkvæmdastjórnarinnar um stöðu þeirrar viðleitni að auka frelsi á orkumörkuðum krafðist Evrópuþingið þess að framkvæmdastjórnin samþykkti ítarlega tímaáætlun um að ná fram nákvæmlega skilgreindum markmiðum með það fyrir augum að gefa orkumarkaðinn alveg frjálstan í áföngum.

4) Þau réttindi sem sáttmálinn tryggir evrópskum borgurum – frjálsir vöruflutningar, frelsi til að veita þjónustu og staðfesturéttur – eru einungis möguleg á markaði sem er að fullu opinn þar sem neytendur geta sjálfir valið sér birgi og birgjum er gert kleift að dreifa frjálst til allra viðskiptavina sinna.

5) Helstu hindranir við að koma á markaði, sem er að fullu starfhæfur og þar sem samkeppni ríkir, tengjast m.a. mál-efnum er varða aðgang að netinu, gjaldskrármálum og því að opnun markaðarins er mislangt komin í aðildarríkjum.

6) Til að samkeppni sé virk verður aðgangur að netum að vera án mismununar, gagnsær og verðlagður með sanngjörnum hætti.

7) Aðgangur án mismununar að neti flutnings- eða dreifikerfisstjóra hefur grundvallarþýðingu til að koma að fullu á innri markaði á sviði raforku. Flutnings- eða dreifikerfisstjórar geta verið eitt eða fleiri fyrirtæki.

8) Til að tryggja skilvirkan netaðgang án mismununar er rétt að dreifi- og flutningskerfi séu starfrækt af aðilum, sem eru aðskildir að lögum, ef löðrétt samþætt fyrirtæki eru til staðar. Framkvæmdastjórnin skal meta ráðstafanir með sambærileg áhrif sem aðildarríkin þróa til að ná fram markmiði þessarar kröfu, og, eftir því sem við á, leggja fram tillögur um að breyta þessari tilskipun. Einnig er rétt að flutnings- og dreifikerfisstjórar hafi virkan ákvörðunarétt með tilliti til eigna sem nauðsynlegar eru til að viðhalda netum, reka þau og þróa þegar eignarnar, sem um ræðir, er í eigu eða er reknar af löðrétt samþættum fyrirtækjum. Nauðsynlegt er að sjálfstæði dreifikerfisstjóra og flutningskerfisstjóra sé tryggt einkum með tilliti til hagsmuna er varða framleiðslu og afhendingu. Sjálfstætt stjórnunarfyrirkomulag verður því að vera til staðar milli dreifikerfisstjóra og flutningskerfisstjóra annars vegar og allra framleiðslufélaga og birgja hins vegar.

⁽¹⁾ Stjtið. EB C 240 E, 28.8.2001, bls. 60 og Stjtið. EB C 227 E, 24.9.2002, bls. 393.

⁽²⁾ Stjtið. EB C 36, 8.2.2002, bls. 10.

⁽³⁾ Álit Evrópuþingsins frá 13. mars 2002 (Stjtið. ESB C 47 E, 27.2.2003, bls. 350), Sameiginleg afstaða ráðsins frá 3. febrúar 2003 (Stjtið. ESB C 50 E, 4.3.2003, bls. 15) og ákvörðun Evrópuþingsins frá 4. júní 2003 (hefur enn ekki verið birt í Stjórnartíðindum EB).

⁽⁴⁾ Stjtið. EB L 27, 30.1.1997, bls. 20.

Hins vegar er mikilvægt að greina á milli slíks lagalegs aðskilnaðar og sundurgreiningar á eignarhaldi. Lagalegur aðskilnaður felur ekki í sér breytingu á eignarhaldi eigna og ekkert kemur í veg fyrir að svipuð eða eins starfsskilyrði gildi í öllu lóðrétt samþætta fyrirtækinu. Hins vegar skal tryggja ákvörðunartökufæri án mismununar með skipulagsráðstöfunum er varða sjálfstæði þeirra sem bera ábyrgð á ákvörðunartöku.

- 9) Ef um er að ræða lítil kerfi kann að vera nauðsynlegt að flutningskerfisstjórar, sem eru samtengdir litlum kerfum, tryggja að stoðþjónusta sé veitt.
- 10) Þó að þessi tilskipun taki ekki til málefna er varða eignarhald er minnt á að þegar um er að ræða fyrirtæki, sem annast flutning eða dreifingu og er aðskilið að því er varðar rekstrarform að lögum frá þeim fyrirtækjum sem stunda framleiðslu og/eða afhendingu, getur tilnefndur kerfisstjóri verið sama fyrirtækið og á grunnvirkið.
- 11) Til að komast hjá því að leggja of mikla fjárhagslega og stjórnsýslulega byrði á lítil dreifingar fyrirtæki skulu aðildarríkin geta, ef nauðsynlegt er, veitt slíkum fyrirtækjum undanþágu frá lagalegum kröfum um sundurgreinda dreifingu.
- 12) Málsmeðferð við leyfisveitingu skal ekki leiða til stjórnsýslubyrði sem er óhófleg miðað við stærð og hugsanleg áhrif raforkuframleiðenda.
- 13) Gripa skal til frekari ráðstafana til að tryggja að gjaldskrár séu gagnsæjar og án mismununar að því er varðar aðgang að netum. Þessar gjaldskrár skulu gilda um alla kerfisnotendur án mismununar.
- 14) Til að auðvelda raforkufyrirtæki, sem hefur staðfestu í aðildarríki, gerð samninga vegna afhendingar raforku til óbundinna viðskiptavina í öðru aðildarríki skulu aðildarríki og, eftir því sem við á, innlend eftirlitsyfirvöld vinna að einsleitari skilyrðum og að viðskiptavinir teljist vera óbundnir með sama hætti fyrir allan innri markaðinn.
- 15) Það að skilvirkt eftirlit sé til staðar, sem eitt innlent eftirlitsyfirvald eða fleiri framkvæma, er mikilvægur þáttur í að tryggja aðgang að netinu án mismununar. Aðildarríkin skulu tilgreina hlutverk, valdsvið og stjórnsýsluheimildir eftirlitsyfirvaldanna. Mikilvægt er að eftirlitsyfirvöld í öllum aðildarríkjum hafi sama lágmarksvaldsviðið. Þessi yfirvöld skulu vera bær til að ákveða eða samþykkja gjaldskrár, eða a.m.k. aðferðafræðina sem býr að baki útreikningum á gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu. Til að forðast óvissu og kostnaðarsöm og tímafrek deilumál skulu þessar gjaldskrár birtar áður en þær taka gildi.
- 16) Framkvæmdastjórnin hefur gefið til kynna fyrirætlan sína um að koma á fót evrópskum hópi eftirlitsaðila með rafmagni og gasi sem myndi skapa hentugt ráðgjafarfyrirkomulag til að hvetja til samvinnu og samræmingar innlendra eftirlitsyfirvalda í því skyni að stuðla að þróun innri markaðarins á sviði raforku og gass og til að stuðla að samræmdri beitingu í öllum aðildarríkjum á ákvæðunum, sem sett eru í þessari tilskipun og tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2003/55/EB frá 26. júní 2003 um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir jarðgas⁽¹⁾ og í reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1228/2003 frá 26. júní 2003 um skilyrði fyrir aðgangi að neti fyrir raforkuviðskipti yfir landamæri⁽²⁾.
- 17) Til að tryggja öllum markaðsaðilum greiðan markaðsaðgang, að meðtöldum nýjum orkusölum, er þörf á jöfnunar fyrirkomulagi sem er kostnaðartengt og án mismununar. Um leið og seljanleiki á raforkumarkaðinum er nægilegur ætti þetta að nást með því að koma á gagnsæju, markaðstengdu fyrirkomulagi við afhendingu og kaup á raforku sem nauðsynlegt er innan rammans um jöfnunarkröfur. Ef markaður, þar sem seljanleiki ríkir, er ekki fyrir hendi ættu innlend eftirlitsyfirvöld að gegna virku hlutverki til að tryggja að gjaldskrár til jöfnunar séu kostnaðartengdar og án mismununar. Á sama tíma skal veita viðeigandi hvatningu til að jafna innmötun (in-put) og úttekt (off-take) raforku og til að stofna kerfinu ekki í hættu.
- 18) Innlend eftirlitsyfirvöld skulu geta ákveðið eða samþykkt gjaldskrár eða aðferðafræðina, sem býr að baki útreikningum á gjaldskrár, á grundvelli tillögu flutnings- eða dreifikerfisstjóra eða á grundvelli tillögu sem þessir stjórar og notendur kerfisins urðu ásáttir um. Þegar þau sinna þessum verkefnum skulu innlend eftirlitsyfirvöld tryggja að gjaldskrár vegna flutnings og dreifingar séu án mismununar og kostnaðartengdar og skulu taka tillit til langtíma frávikskostnaðar við net sem komist er hjá með dreifðri raforkuframleiðslu og stjórnun eftirspurnar.

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 176, 15.7.2003, bls. 57.

⁽²⁾ Stjtið. ESB L 176, 15.7.2003, bls. 1.

- 19) Allur iðnaður og verslun, þ.m.t. lítil og meðalstór fyrirtæki, og allir ríkisborgarar í Bandalaginu, sem njóta efnahagslegs ávinnings af innri markaðinum, skulu einnig geta notið öflugrar neytendaverndar og einkum skulu heimili, og ef aðildarríkin telja það viðeigandi, lítil fyrirtæki njóta tryggingar á opinberri þjónustu einkum með tilliti til afhendingaröryggis og sanngjarnrar gjaldskrár af ástæðum er varða sanngirni, samkeppnishæfni og óbeint vegna atvinnusköpunar.
- 20) Viðskiptavinir skulu hafa frjálst val um birgi sem afhendir þeim raforku. Engu að síður skal notast við áfangaskipta aðferð við að koma að fullu á innri markaði á sviði raforku, til að gera iðnaðinum kleift að aðlagast og tryggja að viðeigandi ráðstafanir og kerfi séu til staðar til að verja hagsmuni viðskiptavina og tryggja að þeir hafi raunverulegt og skilvirkt val um birgi.
- 21) Opnun markaðarins smám saman, þar til hann er að fullu opin, ætti, eins fljótt og auðið er, að fjarlægja mun á milli aðildarríkjanna. Tryggja skal gagnsæi og áreiðanleika í framkvæmd þessarar tilskipunar.
- 22) Nánast öll aðildarríki hafa kosið að tryggja samkeppni á markaði á sviði raforkuframleiðslu með gagnsæri málsmeðferð við leyfisveitingu. Aðildarríkin skulu hins vegar tryggja möguleikann á að stuðla að afhendingaröryggi með því að taka í notkun útboðsaðferð eða sambærilega aðferð ef nægileg raforkuframleiðslugeta er ekki tryggð með leyfisveitingarmálsmeðferðinni. Aðildarríkin skulu í þágu umhverfisverndar og kynningar á nýrri, óþróaðri tækni hafa möguleika á að bjóða út nýja flutningsgetu á grundvelli birtra viðmiðana. Ný flutningsgeta tekur m.a. til endurnýjanlegrar orku og samþættrar varma- og raforkuvinnslu (CHP).
- 23) Til að tryggja afhendingaröryggi skal fylgjast með jafnvæginu milli framboðs og eftirspurnar í einstökum aðildarríkjum og eftirlitinu skal fylgt eftir með skýrslu um stöðuna innan Bandalagsins að teknu tilliti til flutningsgetu samtengilína milli svæða. Slikt eftirlit skal fara fram nægilega snemma til að gera kleift að gripið sé til viðeigandi ráðstafana ef afhendingaröryggi er stefnt í hættu. Smíði og viðhald á nauðsynlegu netgrunnvirki, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína, skal stuðla að því að tryggja stöðugt framboð raforku. Smíði og viðhald á nauðsynlegu netgrunnvirki, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína og dreifð raforkuframleiðsla, eru mikilvægir þættir til að stuðla að því að tryggja stöðugt framboð raforku.
- 24) Aðildarríkin skulu tryggja að viðskiptavinir sem kaupa til heimilisnota og eftir því sem aðildarríkin telja rétt, lítil fyrirtæki, eigi rétt á að fá afhenta raforku af tilteknum gæðum á verði sem er greinilega samanburðarhæft, gagnsætt og sanngjarnt. Til að tryggja að háu stigi opinberrar þjónustu sé viðhaldið í Bandalaginu skal tilkynna framkvæmdastjórninni reglulega um allar ráðstafanir, sem aðildarríkin grípa til, til að ná settum markmiðum þessarar tilskipunar. Framkvæmdastjórnin skal birta reglulega skýrslu þar sem greindar eru ráðstafanir, sem gripið er til á innlendum vettvangi, til að ná settum markmiðum um opinbera þjónustu og bera saman skilvirkni þeirra með það í huga að koma með tilmæli, að því er varðar ráðstafanir sem grípa skal til á innlendum vettvangi, til að koma á opinberri þjónustu á háu stigi. Aðildarríkin skulu grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að vernda vanmegna viðskiptavini á innri raforkumarkaðinum. Slikar ráðstafanir geta verið breytilegar í samræmi við tiltekna kringumstæður í hlutaðeigandi aðildarríkjum og geta falið í sér sérstakar ráðstafanir varðandi greiðslu raforkureikninga eða almennari ráðstafanir sem gripið er til innan almannatryggingakerfisins. Ef alþjónusta er einnig veitt litlum fyrirtækjum geta ráðstafanir til að tryggja að þessi alþjónusta sé veitt verið mismunandi eftir því hvort um heimili eða lítil fyrirtæki er að ræða.
- 25) Framkvæmdastjórnin hefur gefið til kynna fyrirætlan sína að hafa frumkvæði, einkum að því er varðar gildissvið ákvæða um merkingar og nánar tiltekið með hvaða hætti er hægt að koma upplýsingunum um umhverfisáhrif, a.m.k. með tilliti til losunar koltvísýrings og geislavirks úrgangs sem fellur til við raforkuframleiðslu frá mismunandi orkugjöfum, á framfæri með gagnsæjum hætti sem auðvelt er að nálgast og bera saman í öllu Evrópusambandinu og með hvaða hætti er hægt að einfalda ráðstafanir, sem gripið er til í aðildarríkjunum, til að hafa eftirlit með því hversu nákvæmar upplýsingarnar eru sem birgjarnir veita.
- 26) Grundvallarkrafa þessarar tilskipunar er að uppfylla kröfur um opinbera þjónustu og mikilvægt er að sameiginlegir lágmarksstaðlar, sem öll aðildarríkin uppfylla, séu tilgreindir í þessari tilskipun sem taka tillit til markmiðanna um sameiginlega vernd, afhendingaröryggi, umhverfisvernd og sambærilegt samkeppnisstig í öllum aðildarríkjunum. Mikilvægt er að hægt sé að túlka kröfurnar um opinbera þjónustu á innlendum grundvelli að teknu tilliti til innlendra kringumstæðna og með því skilyrði að lög Bandalagsins virt.

27) Aðildarríkjunum er heimilt að tilnefna skyldubirgi. Þessi birgir getur verið söluæild í lóðrétt samþættu fyrirtækis sem einnig sér um dreifingu að því tilskildu að það uppfylli kröfur þessarar tilskipunar um sundurgreiningu.

28) Ráðstafanir, sem aðildarríkin hrinda í framkvæmd til að ná settum markmiðum um félagslega og efnahagslega samheldni, geta einkum falið í sér efnahagshvata þar sem notuð eru, eftir því sem við á, öll tæki sem fyrir hendi eru, innlend og í Bandalaginu. Þessi tæki geta m.a. verið kerfi um skaðabótaábyrgð til að tryggja nauðsynlega fjárfestingu.

29) Að því marki sem ráðstafanirnar, sem aðildarríki gera til að uppfylla skyldur um opinbera þjónustu, fela í sér ríkisaðstoð, skv. 1. mgr. 87. gr. sáttmálans, ber að tilkynna framkvæmdastjórninni um þær skv. 3. mgr. 88. gr. sáttmálans.

30) Krafa um að tilkynna framkvæmdastjórninni um allar synjanir um að veita heimild til að auka framleiðslugetu hefur reynst vera óþarfa stjórnsýsluálag og skal hún því lögð niður.

31) Þar sem aðildarríkin geta ekki fyllilega náð markmiði fyrirhugaðra aðgerða, þ.e. að skapa innri markað á sviði raforku sem starfræktur er að fullu og þar sem samkeppni ríkir, og þar eð því markmiði verður, af þeim sökum, betur náð á vettvangi Bandalagsins vegna þess hve aðgerðirnar eru umfangsmiklar og hafa mikil áhrif, er Bandalaginu heimilt að samþykkja ráðstafanir í samræmi við dreifræðisregluna eins og fram kemur í 5. gr. sáttmálans. Í samræmi við meðalhófsregluna, sem sett er fram í þeirri grein, er ekki gengið lengra en nauðsyn krefur í þessari tilskipun til að ná megi því markmiði.

32) Í ljósi fenginnar reynslu af beitingu tilskipunar ráðsins 90/547/EBE frá 29. október 1990 varðandi gegnumflutning á rafmagni um flutningskerfi⁽¹⁾, skal grípa til ráðstafana til að tryggja einsleit aðgangskerfi án mismununar vegna flutnings, þ.m.t. raforkuflæði milli aðildarríkja yfir landamæri. Til að tryggja einsleita meðferð á aðgangi að raforkunetum, einnig að því er varðar gegnumflutning, skal fella þá tilskipun úr gildi.

33) Sökum þess hversu umfangsmiklar breytingarnar, sem gerðar eru á tilskipun 96/92/EB, eru er æskilegt, til glöggvunar og hagræðingar, að lagfæra viðkomandi ákvæði.

34) Í þessari tilskipun eru grundvallarréttindi virt og meginreglum fylgt, einkum þeim sem eru viðurkenndar í sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi.

SAMÞYKKT TILSKIPUN ÞESSA:

I. KAFLI

GILDISSVIÐ OG SKILGREININGAR

1. gr.

Gildissvið

Í þessari tilskipun eru settar sameiginlegar reglur um framleiðslu, flutning, dreifingu og afhendingu rafmagns. Settar eru reglur um skipulagningu og starfsemi á sviði raforku, markaðsaðgang, viðmiðanir og málsmeðferð við útboð og leyfisveitingu og rekstur kerfa.

2. gr.

Skilgreiningar

Í þessari tilskipun er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. „framleiðsla“: framleiðsla rafmagns,
2. „framleiðandi“: einstaklingur eða lögaðili sem framleiðir rafmagn,
3. „flutningur“: flutningur rafmagns um samtengt hæst- eða háspennukerfi í þeim tilgangi að afgreiða það til kaupenda eða dreifiaðila, en það tekur ekki til afhendingar,
4. „flutningskerfisstjóri“: einstaklingur eða lögaðili sem ber ábyrgð á rekstri, viðhaldi og, ef með þarf, þróun flutningskerfis á tilteknu svæði og, eftir því sem við á, samtengilinum þess við önnur kerfi svo og ábyrgð á að tryggja getu kerfisins til lengri tíma til að uppfylla eðlilegar kröfur um flutning á rafmagni,
5. „dreifing“: flutningur rafmagns um háspennu-, millispennu- eða lágspennudreifikerfi í þeim tilgangi að afgreiða það til viðskiptavina, en hún tekur ekki til afhendingar,
6. „dreifikerfisstjóri“: einstaklingur eða lögaðili sem ber ábyrgð á rekstri, viðhaldi og, ef með þarf, þróun dreifikerfis á tilteknu svæði og, eftir því sem við á, samtengilinum þess við önnur kerfi svo og ábyrgð á að tryggja getu kerfisins til lengri tíma til að uppfylla eðlilegar kröfur um dreifingu á rafmagni,
7. „viðskiptavinir“: heildsalar og kaupendur rafmagns,
8. „heildsalar“: einstaklingar eða lögaðilar sem kaupa rafmagn til endursölu innan eða utan kerfisins sem þeir hafa staðfestu í,

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 313, 13.11.1990, bls. 30. Tilskipuninni var síðast breytt með tilskipun framkvæmdastjórnarinnar 98/75/EB (Stjtið. EB L 276, 13.10.1998, bls. 9).

9. „kaupendur“: viðskiptavinir sem kaupa rafmagn til eigin nota,
10. „viðskiptavinir sem kaupa til heimilisnota“: viðskiptavinir sem kaupa rafmagn til eigin nota á heimili, að undanskilinni viðskipta- eða atvinnustarfsemi,
11. „viðskiptavinir sem kaupa ekki til heimilisnota“: allir einstaklingar eða lögaðilar sem kaupa rafmagn sem ekki er ætlað til eigin notkunar á heimili og til þeirra skulu teljast framleiðendur og heildsalar,
12. „óbundnir viðskiptavinir“: viðskiptavinir sem mega kaupa rafmagn af birgi að eigin vali í skilningi 21. gr. þessarar tilskipunar,
13. „samtenglar“: búnaður sem notaður er til að tengja saman raforkukerfi,
14. „samtengt kerfi“: fjöldi flutnings- og dreifikerfa sem tengd eru innbyrðis með einum eða fleiri samtenglum,
15. „bein lína“: annaðhvort rafmagnslína sem tengir einangraðan framleiðslustað við einangraðan viðskiptavin eða rafmagnslína sem tengir rafmagnsframleiðanda og fyrirtæki, sem afhendir rafmagn, til eigin athafnasvæðis, dótturfyrirtækja og óbundinna viðskiptavina,
16. „efnahagsleg forgangsröðun“: röðun orkugjafa fyrir afhendingu rafmagns út frá efnahagslegum forsendum,
17. „stoðþjónusta“: öll þjónusta sem er nauðsynleg fyrir rekstur flutnings- eða dreifikerfa,
18. „kerfisnotendur“: einstaklingar eða lögaðilar sem afhenda rafmagn eða fá rafmagn afhent gegnum flutnings- eða dreifikerfi,
19. „afhending“: sala, þ.m.t. endursala rafmagns til viðskiptavina,
20. „sambætt raforkufyrirtæki“: lóðrétt eða lárétt sambætt fyrirtæki,
21. „lóðrétt sambætt fyrirtæki“: fyrirtæki eða hópur fyrirtækja með gagnkvæm tengsl sem skilgreind eru í 3. mgr. 3. gr. í reglugerð ráðsins (EBE) nr. 4064/89 frá 21. desember 1989 um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja⁽¹⁾ og ef hlutaðeigandi fyrirtæki/fyrirtækjahópur starfar a.m.k. á einu eftirfarandi sviða flutnings eða dreifingar og annaðhvort framleiðslu eða afhendingar rafmagns,
22. „tengt fyrirtæki“: eignatengd fyrirtæki í skilningi 41. gr. sjöundu tilskipunar ráðsins 83/349/EBE frá 13. júní 1983, sem byggð er á g-lið 2. gr. 44. gr.⁽²⁾ sáttmálans um samstæðureikninga⁽³⁾, og/eða hlutdeildarfyrirtæki, í skilningi 1. mgr. 33. gr. og/eða fyrirtæki í eigu sömu hluthafa,
23. „lárétt sambætt fyrirtæki“: fyrirtæki sem sér um a.m.k. eitt af eftirfarandi: framleiðslu til sölu eða flutning eða dreifingu eða afhendingu rafmagns og aðra starfsemi sem ekki tengist rafmagni,
24. „útboðsaðferð“: sú aðferð að sinna áætluðum viðbótarpörfum og endurnýjunargetu með því að nýta nýja framleiðslugetu eða framleiðslugetu sem þegar er fyrir hendi,
25. „gerð langtímaáætlana“: áætlanir um fjárfestingarþörf í framleiðslu- og flutningsgetu til lengri tíma, með það fyrir augum að mæta eftirspurn kerfisins eftir rafmagni og að tryggja framboð til viðskiptavina,
26. „lítið, einangrað kerfi“: kerfi þar sem notkun er innan við 3000 GWh á árinu 1996, og þar sem innan við 5% ársnotkunar eru fengin með samtengingu við önnur kerfi,
27. „einangrað örkerfi“: kerfi þar sem notkun er innan við 500 GWh á árinu 1996, og sem er ekki samtengt við önnur kerfi,
28. „öryggi“: bæði öryggi með tilliti til afhendingar og framboðs á raforku og tæknilegt öryggi,
29. „stjórnun með tilliti til orkunýtni/eftirspurnar“: viðtæk eða sambætt stefna sem miðar að því að hafa áhrif á magn og tímasetningu raforkunotkunar til að draga úr frumorkunotkun og álagstoppum með því að veita fjárfestingum í orkunýtniráðstöfunum eða öðrum ráðstöfunum, svo sem riftanlegum afhendingarsamningum, forgang fram yfir fjárfestingu til að auka framleiðslugetu, ef fyrri kostirnir eru skilvirkari og hagkvæmari, að teknu tilliti til jákvæðra umhverfisáhrifa af völdum minni orkunotkunar og í tengslum við þætti er varða afhendingaröryggi og lægri dreifingarkostnað,

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 395, 30.12.1989, bls. 1. Reglugerðinni var síðast breytt með reglugerð (EB) nr. 1310/97 (Stjtið. EB L 180, 9.7.1997, bls. 1).

⁽²⁾ Titli tilskipunar 83/349/EBE hefur verið breytt til að taka tillit til númerabreytinga á greinum í stofnsáttmála Evrópubandalagsins í samræmi við 12. gr. Amsterdam-sáttmálans, en upphaflega tilvísunin var í g-lið 3. mgr. 54. gr.

⁽³⁾ Stjtið. EB L 193, 18.7.1983, bls. 1. Tilskipuninni var síðast breytt með tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2001/65/EB (Stjtið. EB L 283, 27.10.2001, bls. 28).

30. „endurnýjanlegir orkugjafar“: endurnýjanlegir orkugjafar sem eru ekki jarðefnaeldsneyti (vindorka, sólarorka, jarðvarmaorka, öldu- og sjávarfallaorka, vatnsorka og orka úr lífmassa, hauggasi, gasi frá skólphreinsunarstöðvum og lífgasi),

31. „dreifð raforkuframléiðsla“: orkuver sem eru tengd við dreifikerfið.

II. KAFLI

ALMENNAR REGLUR UM SKIPULAGNINGU ATVINNUGREINARINNAR

3. gr.

Skyldur um opinbera þjónustu og neytendavernd

1. Aðildarríkjunum ber að tryggja, á grunni skipulags stofnana sinna og með viðeigandi tilliti til dreifræðisreglunnar, að raforkufyrirtæki séu rekin í samræmi við meginreglur þessarar tilskipunar, með fyrirvara um 2. mgr., til að koma á samkeppnismarkaði á sviði raforku, og að fyrrnefndum fyrirtækjum sé ekki mismunað að því er varðar réttindi eða skyldur.

2. Aðildarríkjunum er heimilt, að teknu fullu tilliti til viðeigandi ákvæða sáttmálans, einkum 86. gr., að skylda fyrirtæki sem starfa á sviði raforku að sinna opinberri þjónustu, í þágu almennra efnahagslegra hagsmuna, sem getur varðað öryggi, þ.m.t. afhendingaröryggi, reglufesta, gæði og verð afhendingar og umhverfisvernd, þ.m.t. orkunýtni og loftslagsvernd. Slíkar skyldur skulu vera vel skilgreindar, gagnsæjar, án mismununar, sannprófanlegar og tryggja jafnan aðgang raforkufyrirtækja í Evrópusambandinu að innlendum neytendum. Í tengslum við afhendingaröryggi, stjórnun með tilliti til orkunýtni/eftirspurnar og að uppfylla umhverfismarkmið, eins og um getur í þessari málsgrein er aðildarríkjunum heimilt að koma á langtímaáætlunum um leið og gert er ráð fyrir að þriðju aðilar kunni að leita eftir aðgangi að kerfinu.

3. Aðildarríkin skulu tryggja að á yfirráðasvæði þeirra eigi allir viðskiptavinir sem kaupa til heimilisnota og, eftir því sem aðildarríkin telja rétt, lítill fyrirtæki (nánar tiltekið fyrirtæki með færri en 50 starfandi einstaklinga og ársveltu eða efnahagsreikning sem er ekki meiri en 10 milljónir evra), rétt á alþjónustu, þ.e. að fá afhenta raforku af tilteknum gæðum á sanngjörnu verði sem er auðveldlega og greinilega samanburðarhæft og gagnsætt. Til að tryggja að alþjónusta sé veitt er aðildarríkjunum heimilt að tilnefna skyldubirgi. Aðildarríkin skulu leggja þá skyldu á dreifingarfyrtæki að tengja viðskiptavinum við dreifikerfi þeirra með skilmálum, skilyrðum og samkvæmt gjaldskrá sem ákveðin er í samræmi við málsmeðferðina sem mælt er fyrir um í 2. mgr. 23. gr. Ekkert í þessari tilskipun skal koma í veg fyrir að aðildarríkin styrki markaðsstöðu neytenda, sem kaupa til einkanota, og lítilla og meðalstórra neytenda með því að stuðla að

möguleikanum á valfrjálstri sameiningu um fyrirsvar fyrir þennan flokk neytenda.

Fyrsta undirgreinin skal koma til framkvæmda á gagnsæjan hátt og án mismununar og skal ekki hindra að markaðurinn sem kveðið er á um í 21. gr verði opnaður.

4. Ef fábætur eða annarskonar bætur og einkaréttur, sem aðildarríki veitir til uppfyllingar á skyldunum sem settar eru fram í 2. og 3. mgr., eru veittar, skal það gert án mismununar og á gagnsæjan hátt.

5. Aðildarríkin skulu grípa til viðeigandi ráðstafana til að vernda kaupendur og skulu einkum tryggja að fyrir hendi séu fullnægjandi verndarráðstafanir til að vernda vanmegna viðskiptavinum, þ.m.t. ráðstafanir til að hjálpa þeim til að komast hjá aftengingu. Í þessu tilliti er aðildarríkjunum heimilt að grípa til ráðstafana til að vernda kaupendur á afskekktum svæðum. Þau skulu tryggja öflugna neytendavernd, einkum með tilliti til gagnsæis, að því er varðar samningsskilmála og skilyrði, almennar upplýsingar og tilhögun á lausn deilumála. Aðildarríkin skulu tryggja að óbundnir viðskiptavinir geti í raun skipt um birgi. Þessar ráðstafanir skulu, a.m.k. að því er varðar viðskiptavinum sem kaupa til heimilisnota, einnig fela í sér þær sem settar eru fram í viðauka A.

6. Aðildarríkin skulu tryggja að raforkubirgjar tilgreini í reikningum eða láti fylgja með þeim og í kynningarefni sem kaupendum er gert tiltækt:

- framlag hvers orkugjafa til heildareldsneytissamsetningar birgisins ársins á undan,
- a.m.k. tilvísun í þær heimildir sem til staðar eru, s.s. vefsíður, þar sem upplýsingar um umhverfisáhrif, a.m.k. með tilliti til losunar koltvísýrings og geislavirks úrgangs sem fellur til vegna raforkunnar sem er framleidd með heildareldsneytissamsetningu birgisins á árinu á undan, eru gerðar aðgengilegar öllum.

Með tilliti til rafmagns, sem aflað er í raforkukauphöll eða sem er flutt inn frá fyrirtæki sem er staðsett utan Bandalagsins, er heimilt að nota samtölur fyrir árið á undan sem kauphöllin eða hlutaðeigandi fyrirtæki veita.

Aðildarríkin skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að upplýsingar, sem birgjar veita viðskiptavinum sínum samkvæmt þessari grein, séu áreiðanlegar.

7. Aðildarríkin skulu hrinda viðeigandi ráðstöfunum í framkvæmd til að ná settum markmiðum um félagslega og efnahagslega samheldni, umhverfisvernd, sem getur falið í sér ráðstafanir að því er varðar stjórnun, með tilliti til orkunýtni/eftirspurnar, og úrræði til berjast gegn loflagsbreytingum og afhendingaröryggi. Slíkar ráðstafanir geta einkum falið í sér efnahagshvata, þar sem notuð eru, eftir því sem við á, öll innlend tæki og tæki í Bandalaginu, til

viðhalds og smíði á nauðsynlegu netgrunnvirki, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína.

8. Aðildarríkjnum er heimilt að ákveða að beita ekki ákvæðum 6., 7., 20. og 22. gr. að því leyti sem beiting þeirra hindrar, að lögum eða í reynd, að raforkufyrirtækin gætu sinnt þeim skyldum sem á þau eru lagðar í þágu almennra, efnahagslegra hagsmuna og svo framarlega sem það kæmi ekki niður á þróun viðskipta þannig að það gengi þvert á hagsmuni Bandalagsins. Samkvæmt þessari tilskipun og 86. gr. sáttmálans liggja hagsmunir Bandalagsins m.a. í samkeppni með tilliti til óbundinna viðskiptavina.

9. Þegar aðildarríkin hrinda þessari tilskipun í framkvæmd skulu þau tilkynna framkvæmdastjórninni um allar ráðstafanir, sem samþykktar eru til að uppfylla skyldur um alþjónustu og opinbera þjónustu, þ.m.t. neytenda- og umhverfisvernd og hugsanleg áhrif þeirra á innlenda og alþjóðlega samkeppni, hvort sem slíkar ráðstafanir krefjast undanþágu frá þessari tilskipun eða ekki. Þau skulu tilkynna framkvæmdastjórninni á tveggja ára fresti eftir það um allar breytingar á slíkum ráðstöfunum, hvort sem þær krefjast undanþágu frá þessari tilskipun eða ekki.

4. gr.

Eftirlit með afhendingaröryggi

Aðildarríkin skulu tryggja eftirlit með málefnum er varða afhendingaröryggi. Ef aðildarríki telja það rétt geta þau falið eftirlitsyfirvöldunum, sem um getur í 1. mgr. 23. gr., þetta verkefni. Þetta eftirlit skal einkum taka til jafnvægis milli framboðs og eftirspurnar á innlenda markaðnum, þess hversu mikil væntanleg framtíðareftirspurn verður og fyrirhugaðrar viðbótarframleiðslugetu, sem er verið að skipuleggja eða byggja upp, og gæða og viðhaldsstigs neta, sem og ráðstafana til að anna eftirspurn á álagstoppum og bregðast við skorti hjá einum eða fleiri birgjum. Lögbær yfirvöld skulu á tveggja ára fresti, eigi síðar en 31. júlí, birta skýrslu þar sem gerð er grein fyrir niðurstöðum eftirlits með þessum atriðum, sem og öllum ráðstöfunum, sem gripið er til eða fyrirhugaðar eru, til að fjalla um þau og þau skulu senda framkvæmdastjórninni þessa skýrslu þegar í stað.

5. gr.

Tæknilegar reglur

Aðildarríkin skulu tryggja að tæknilegar öryggisviðmiðanir séu skilgreindar og að þróaðar séu og birtar opinberlega tæknireglur um lágmarkskröfur um tæknihönnun og rekstur vegna tengingar framleiðslubúnaðar, dreifikerfa, beintengds notendabúnaðar, samtenglarása og beinna lína við kerfið. Þessar tæknireglur skulu tryggja rekstrarsamhæfi kerfa og vera hlutlægar og án mismununar. Tilkynna ber framkvæmdastjórninni um þær í samræmi við 8. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 98/34/EB frá 22. júní 1998 sem setur reglur um tilhögun upplýsingaskipta á sviði tækniastaðla

og reglugerða sem og reglna um þjónustu í upplýsingasamfélaginu ⁽¹⁾.

III. KAFLI

FRAMLEIÐSLA

6. gr.

Málsmeðferð við leyfisveitingu fyrir aukinni framleiðslugetu

1. Aðildarríkin skulu samþykkja málsmeðferð við leyfisveitingu til aukinnar framleiðslugetu, sem skal fara fram í samræmi við viðmiðanir sem eru hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar.

2. Aðildarríkin skulu mæla fyrir um viðmiðanir um veitingu leyfa til að auka framleiðslugetu á yfirráðasvæðum þeirra. Fyrirnefndar viðmiðanir kunna að varða:

- a) öryggi og áreiðanleika raforkukerfisins, stöðva og tengds búnaðar,
- b) vernd lýðheilsu og almannaoöryggis,
- c) umhverfisvernd,
- d) landnýtingu og staðsetningu,
- e) nýtingu lands í almannaeign,
- f) orkunýtni,
- g) eðli frumorkugjafans,
- h) sérstök einkenni umsækjanda, svo sem tæknilega, efnahagslega og fjárhagslega getu,
- i) samræmi við ráðstafanir sem samþykktar eru skv. 3. gr.

3. Aðildarríkin skulu tryggja að málsmeðferð við leyfisveitingu fyrir litla og/eða dreifða framleiðslu taki tillit til takmarkaðrar stærðar þeirra og hugsanlegra áhrifa.

4. Birta skal opinberlega málsmeðferð við leyfisveitingu og viðmiðanir. Umsækjendum skal tilkynnt um allar ástæður þess að þeim var synjað um leyfi. Ástæðurnar þurfa að vera hlutlægar, án mismununar, gildar og rökstuddar á tilhlýðilegan hátt. Umsækjandinn skal hafa möguleika á að áfrýja synjuninni.

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 204, 21.7.1998, bls. 37. Tilskipuninni var breytt með tilskipun 98/48/EB (Stjtið. EB L 217, 5.8.1998, bls. 18).

7. gr.

Útboð vegna nýrrar framleiðslugetu

1. Aðildarríkin skulu tryggja að sá möguleiki sé fyrir hendi, vegna afhendingaröryggis, að kveða á um nýja framleiðslugetu eða nýjar stjórnunarráðstafanir að því er varðar orkunýti/eftirspurn með útboðsaðferð eða annarri sambærilegri aðferð án mismununar og sem er gagnsæ, á grundvelli viðmiðana sem birtar hafa verið. Þessa málsmeðferð er hinsvegar einungis hægt að hefja ef framleiðslugetan, sem verið er að auka, eða stjórnunarráðstafanir, að því er varðar orkunýti/eftirspurn sem gripið er til á grundvelli málsmeðferðar vegna leyfisveitingar, eru ekki fullnægjandi til að tryggja afhendingaröryggi.

2. Aðildarríkin geta í þágu umhverfisverndar og kynningar á nýrri, óþróaðri tækni tryggt að sá möguleiki sé fyrir hendi að bjóða út nýja flutningsgetu á grundvelli birtra viðmiðana. Þetta útboð getur tekið til aukinnar framleiðslugetu eða stjórnunarráðstafana að því er varðar orkunýti/eftirspurn. Málsmeðferð vegna útboðs er hinsvegar einungis hægt að hefja ef framleiðsluástandan, sem verið er að byggja upp, eða ráðstafanir, sem gripið er til, eru, á grundvelli málsmeðferðarinnar vegna leyfisveitingar, ekki fullnægjandi til að ná fram þessum markmiðum.

3. Birta skal einstök atriði útboðsaðferðarinnar vegna aukinnar framleiðslugetu og stjórnunarráðstafanir, að því er varðar orkunýti/eftirspurn, í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins* í síðasta lagi sex mánuðum áður en tilboðsfrestur rennur út.

Gera skal útboðsgögn aðgengileg öllum fyrirtækjum, sem áhuga hafa og sem hafa staðfestu á yfirráðasvæði aðildarríkisins, svo að þau hafi nægan tíma til að skila inn tilboði.

Með það í huga að tryggja gagnsæi og jafnræði skal í útboðsgögnum vera nákvæm lýsing á samningsatriðum og þeirri aðferð sem allir bjóðendur verða að nota og tæmandi listi yfir skilyrði sem ráða vali bjóðanda og úthlutun verks. Þessi atriði geta einnig tengst þeim sviðum sem um getur í 2. mgr. 6. gr.

4. Við útboð nauðsynlegrar framleiðslugetu þarf einnig að taka til greina tilboð um afhendingu rafmagns með langtímaábyrgð frá framleiðslueiningum, sem fyrir eru, ef fullnægja má viðbótarkröfunum á þann hátt.

5. Aðildarríkin skulu tilnefna yfirvald eða opinberan aðila eða einkaaðila, sem er óháður starfsemi á sviði framleiðslu, flutnings og dreifingar rafmagns og getur verið eftirlitsyfirvaldið sem um getur í 1. mgr. 23. gr., til að bera ábyrgð á skipulagningu, eftirliti og stjórnun útboðsaðferðarinnar sem um getur í 1. til 4. mgr. Ef flutningskerfisstjóri er að fullu óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki flutningskerfinu með tilliti til eignarhalds, er heimilt að tilnefna flutningskerfisstjóra til að bera ábyrgð á að

skipuleggja, hafa eftirlit með og stjórna útboðsaðferðinni. Þessi aðili gerir allar nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að farið sé með þær upplýsingar, sem fram koma í tilboðum, sem trúnaðarmál.

IV. KAFLI

REKSTUR FLUTNINGSKERFA

8. gr.

Tilnefning flutningskerfisstjóra

Aðildarríkin skulu tilnefna eða krefjast þess að fyrirtæki, sem eiga flutningskerfi, tilnefni, í tiltekinn tíma sem aðildarríkin ákveða, með tilliti til skilvirkni og efnahagslegs jafnvægis, einn eða fleiri flutningskerfisstjóra. Aðildarríkin skulu tryggja að flutningskerfisstjórar fari að ákvæðum 9. til 12. gr.

9. gr.

Verkefni flutningskerfisstjóra

Allir flutningskerfisstjórar skulu bera ábyrgð á:

- a) að tryggja langtímagetu kerfisins til að uppfylla sanngjarnar kröfur um raforkuflutninga,
- b) að stuðla að afhendingaröryggi með fullnægjandi flutningsgetu og áreiðanleika kerfisins,
- c) að stjórna orkuflæði um kerfið með tilliti til skipta við önnur samtengd kerfi. Í þeim tilgangi skal flutningskerfisstjóri tryggja öruggt, áreiðanlegt og skilvirkt raforkukerfi og í því sambandi sjá til þess að öll nauðsynleg stöðþjónusta sé til reiðu, að því marki að hún sé tiltæk óháð öðrum flutningskerfum sem kerfið er samtengt.
- d) að veita kerfisstjórum allra annarra kerfa, sem kerfi hans er tengt við, nægar upplýsingar til að tryggja öruggan og skilvirkan rekstur samtengda kerfisins, svo og samræmda þróun þess og rekstrarsamhæfi,
- e) að tryggja að kerfisnotendum eða flokkum kerfisnotenda, sé ekki mismunað, einkum í því skyni að draga taum fyrirtækja sem eru í eignatengslum við þá,

- f) að veita kerfisnotendum upplýsingarnar, sem þeir þurfa, til að fá fullnægjandi aðgang að kerfinu.

ársskýrslu, þar sem settar eru fram ráðstafanirnar sem gripið er til, og birta hana.

10. gr.

Sundurgreining flutningskerfisstjóra

1. Ef flutningskerfisstjóri er hluti af lóðrétt samþætta fyrirtæki skal hann vera óháður annarri starfsemi sem tengist ekki flutningskerfinu, a.m.k. að því er varðar lögákveðið rekstrarform, skipulag og ákvarðanatöku. Þessar reglur skulu ekki skapa skyldu um að aðskilja eignarhald á eignum flutningskerfisins frá lóðrétt samþætta fyrirtækinu.
2. Til að tryggja sjálfstæði flutningskerfisstjóra, sem um getur í 1. mgr., skulu eftirfarandi lágmarksviðmiðanir gilda:
  - a) þeim einstaklingum sem bera ábyrgð á stjórnun flutningskerfisstjóra er ekki heimilt að tilheyra fyrirtækjaskipulagi samþætta raforkufyrirtækisins sem ber, beint eða óbeint, ábyrgð á daglegum rekstri vegna framleiðslu, dreifingar og afhendingar rafmagns,
  - b) grípa skal til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að tekið sé tillit til faglegra hagsmuna þeirra einstaklinga, sem bera ábyrgð á stjórnun flutningskerfisstjóra, með þeim hætti að tryggt sé að þeir geti starfað sjálfstætt,
  - c) flutningskerfisstjóri skal hafa virkan ákvörðunarrétt, óháðan samþætta raforkufyrirtækinu, með tilliti til eigna sem eru nauðsynlegar til að reka, viðhalda eða þróa netið. Þetta skal ekki koma í veg fyrir að til staðar séu viðeigandi samræmingaraðferðir til að tryggja að staðinn sé vörður um rétt móðurfélagsins til að hafa efnahagslega og stjórnumarlega yfirumsjón, með tilliti til tekna af eignum, í dótturfyrirtækjum, sem óbeint er haft eftirlit með í samræmi við 2. mgr. 23. gr. Þetta skal einkum gera móðurfélaginu kleift að samþykkja árlega fjárhagsáætlun, eða annan sambærilegan gerning, flutningskerfisstjóra, og að setja heildartakmarkanir á því hversu skuldsett dótturfyrirtæki þess sé. Það skal hvorki veita móðurfélaginu heimild til að gefa fyrirmæli um daglegan rekstur né að taka einstakar ákvarðanir varðandi lagningu eða endurnýjun flutningslína, sem fara ekki fram úr árlegu fjárhagsáætluninni, eða öðrum sambærilegum gerningi,
  - d) flutningskerfisstjóri skal koma á eftirlitsáætlun, þar sem settar eru fram ráðstafanir sem gripið er til, til að tryggja að mismunun sé útilokuð og að fylgst sé með viðunandi hætti með því að henni sé fylgt. Í áætluninni skulu settar fram sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla þetta markmið. Einstaklingurinn eða aðilinn, sem ber ábyrgð á að fylgjast með eftirlitsáætluninni, skal senda eftirlitsyfirvaldinu, sem um getur í 1. mgr. 23. gr.,

11. gr.

Álagsdreifing og -jöfnun

1. Án þess að það hafi áhrif á afhendingu rafmagns á grundvelli samningsskuldbindinga, þ.m.t. þær sem felast í útboðsgögnum, skal flutningskerfisstjóri, ef hann hefur það hlutverk, bera ábyrgð á að dreifa álagi á framleiðslubúnað á svæði sínu og ákvarða notkun samtengla við önnur kerfi.
2. Ákvarða skal dreifingu álags á framleiðslubúnað og notkun samtengla á grundvelli viðmiðana, sem aðildarríkið getur samþykkt og sem verða að vera hlutlægar, birtar opinberlega og beitt án mismununar, til að tryggja að innri markaðurinn á sviði raforku starfi eðlilega. Viðmiðanirnar skulu taka tillit til efnahagslegs forgangs rafmagns frá framleiðslubúnaði, sem fyrir hendi er eða sem er flutt um samtengla, og taka tillit til tæknilegra takmarkana kerfisins.
3. Aðildarríki er heimilt að krefjast þess að kerfisstjóri láti framleiðslubúnað, sem notar endurnýjanlegar orkulindir eða úrgang eða sem framleiðir bæði varma og raforku, hafa forgang þegar álagi er dreift.
4. Af ástæðum er varða afhendingaröryggi er aðildarríki heimilt að ákveða að við dreifingu álags skuli framleiðslubúnaður, sem notar innlenda frumorkugjafa, hafa forgang, þó ekki meira en sem nemur 15% á hverju almanaksári af allri frumorku sem þarf til að framleiða það rafmagn sem notað er í viðkomandi aðildarríki.
5. Aðildarríkjum er heimilt að krefjast þess að flutningskerfisstjórar uppfylli lágmarksstaðla, að því er varðar viðhald og þróun flutningskerfisins, þ.m.t. flutningsgeta samtengilína.
6. Flutningskerfisstjórar skulu, ef þeir gegna því hlutverki, útvega orkuna, sem þeir nota til að mæta orkutapi og þörfinni fyrir varaflutningsgetu í kerfum sínum, í samræmi við aðferðir sem eru gagnsæjar, án mismununar og markaðstengdar.
7. Reglurnar, sem flutningskerfisstjórar samþykkja til að skapa jafnvægi á raforkukerfinu, skulu vera hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar, þ.m.t. reglur um gjaldtöku af kerfisnotendum á netum þeirra, vegna ójafnvægis í orkuflutningum. Ákvarða skal og birta skilmála og skilyrði, sem gilda um veitingu flutningskerfisstjóra á slíkri þjónustu, þ.m.t. reglur og gjaldskrár, samkvæmt aðferðafræði, sem samrýmist 2. mgr. 23. gr., og er án mismununar og kostnaðartengd.

12. gr.

Þagnarskylda flutningskerfisstjóra

Flutningskerfisstjóri skal, með fyrirvara um ákvæði 18. gr. eða aðra lagaskyldu þess efnis að afhenda upplýsingar, gæta trúnaðar um viðkvæmar viðskiptaupplýsingar sem hann aflar sér með starfsemi sinni. Upplýsingar, sem hann birtir varðandi eigin starfsemi og sem geta falið í sér viðskiptalegan ávinning, skulu gerðar tiltækar án mismununar.

V. KAFLI

REKSTUR DREIFIKERFA

13. gr.

Tilnefning dreifikerfisstjóra

Aðildarríkin skulu tilnefna eða skulu krefjast þess að fyrirtæki, sem eiga eða bera ábyrgð á dreifikerfum, tilnefni, til tiltekins tíma sem aðildarríkin ákveða með tilliti til skilvirkni og efnahagslegs jafnvægis, einn eða fleiri dreifikerfisstjóra. Aðildarríkin skulu tryggja að dreifikerfisstjórar fari að ákvæðum 14. til 16. gr.

14. gr.

Verkefni dreifikerfisstjóra

1. Dreifikerfisstjóri skal halda starfandi öruggu, áreiðanlegu og skilvirku raforkudreifikerfi á sínu svæði, með tilhlýðilegu tilliti til umhverfisins.

2. Hann má ekki undir neinum kringumstæðum mismuna kerfisnotendum eða hópum kerfisnotenda, einkum í þágu fyrirtækja sem eru í eignartengslum við hann.

3. Dreifikerfisstjóri skal veita kerfisnotendum upplýsingarnar sem þeir þurfa til að fá fullnægjandi aðgang að kerfinu.

4. Aðildarríki er heimilt að krefjast þess að dreifikerfisstjóri láti framleiðslubúnað, sem notar endurnýjanlegar orkulindir eða úrgang eða sem framleiðir bæði hita og rafmagn, hafa forgang þegar álagi er dreift.

5. Dreifikerfisstjórar skulu, ef þeir gegna því hlutverki, útvega orkuna sem þeir nota til að mæta orkutapi og þörfinni fyrir varaflutningsgetu í kerfum sínum í samræmi við aðferðir sem eru gagnsæjar, án mismununar og markaðstengdar. Þessi krafa skal ekki hafa áhrif á notkun raforku sem aflað er með samningum sem gerðir eru fyrir 1. janúar 2002.

6. Ef dreifikerfisstjórar bera ábyrgð á að skapa jafnvægi á raforkudreifikerfinu skulu reglur, sem þeir samþykkja, vera hlutlægar, gagnsæjar og án mismununar, þ.m.t. reglur um gjaldtöku af kerfisnotendum á netum þeirra vegna ójafnvægis í

orkuflutningum. Ákvarða skal og birta skilmála og skilyrði, þ.m.t. reglur og gjaldskrár sem gilda um veitingu dreifikerfisstjóra á slíkri þjónustu, í samræmi við 2. mgr. 23. gr. án mismununar og á kostnaðartengdan hátt.

7. Við skipulagningu þróunar dreifikerfisins skal dreifikerfisstjórinn taka tillit til stjórnunarráðstafana, að því er varðar orkunýtni/eftirspurn og/eða dreifða framleiðslu, sem gætu komið í stað þess að þurfa að endurnýja kerfið eða auka flutningsgetuna.

15. gr.

Sundurgreining dreifikerfisstjóra

1. Ef dreifikerfisstjóri er hluti af lóðrétt samþætta fyrirtæki skal hann vera óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki dreifikerfinu, a.m.k. að því er varðar lögakveðið rekstrarform, skipulag og ákvarðanatöku. Þessar reglur skulu ekki skapa skyldu um að aðskilja eignarhald á eignum dreifikerfisstjóra frá lóðrétt samþætta fyrirtækinu.

2. Auk krafanna í 1. mgr. skal dreifikerfisstjóri ef hann er hluti af lóðrétt samþætta fyrirtæki vera óháður annarri starfsemi, sem tengist ekki dreifikerfinu, að því er varðar skipulag og ákvarðanatöku. Til að ná þessu fram skulu eftirfarandi lágmarksviðmiðanir gilda:

a) einstaklingum, sem bera ábyrgð á stjórnun dreifikerfisstjóra, er ekki heimilt að tilheyra fyrirtækjaskipulagi samþætta raforkufyrirtækisins sem ber, beint eða óbeint, ábyrgð á daglegum rekstri vegna framleiðslu, flutnings og afhendingar rafmagns,

b) grípa skal til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að tekið sé tillit til faglegra hagsmuna þeirra einstaklinga, sem bera ábyrgð á stjórnun dreifikerfisstjóra, með þeim hætti að tryggt sé að þeir geti starfað sjálfstætt,

c) dreifikerfisstjóri skal hafa virkan ákvörðunarrétt, óháðan samþætta raforkufyrirtækinu, með tilliti til eigna, sem nauðsynlegar eru, til að reka, viðhalda eða þróa netið. Þetta skal ekki koma í veg fyrir að til staðar séu viðeigandi samræmingaraðferðir til að tryggja að staðinn sé vörður um rétt móðurfélagsins til að hafa efnahagslega og stjórnumarlega yfirumsjón, með tilliti til tekna af eignum, í dótturfyrirtækjum, sem er stýrt óbeint í samræmi við 2. mgr. 23. gr. Þetta skal einkum gera móðurfélaginu kleift að samþykkja árlega fjárhagsáætlun, eða annan sambærilegan gerning, dreifikerfisstjóra og að setja heildartakmarkanir varðandi það hversu skuldsett dótturfyrirtæki þess sé. Það skal hvorki veita móðurfélaginu heimild til að gefa fyrirmæli um daglegan rekstur né að taka einstakar ákvarðanir varðandi lagningu eða endurnýjun dreifilína, sem fara ekki fram úr árlegu fjárhagsáætluninni eða öðrum sambærilegum gerningi,

d) dreifikerfisstjóri skal koma á eftirlitsáætlun, þar sem settar eru fram ráðstafanir sem gripið er til, til að tryggja að mismunur sé útilokuð og að fylgst sé með viðunandi hætti með því að henni sé fylgt. Í áætluninni skulu settar fram

sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla þetta markmið. Einstaklingurinn eða aðilinn, sem ber ábyrgð á að fylgjast með eftirlitsáætluninni, skal senda eftirlitsyfirvaldinu, sem um getur í 1. mgr. 23. gr., ársskýrslu, þar sem settar eru fram ráðstafanirnar sem gripið er til, og birta hana.

Aðildarríkjunum er heimilt að ákveða að beita ekki 1. og 2. mgr. gagnvart samþættum raforkufyrirtækjum, sem þjóna færri en 100 000 tengdum viðskiptavinum, eða þjóna litlum, einangruðum kerfum.

16. gr.

Þagnarskylda dreifikerfisstjóra

Dreifikerfisstjóri skal, með fyrirvara um ákvæði 18. gr. eða aðra lagaskyldu þess efnis að afhenda upplýsingar, gæta trúnaðar um viðkvæmar viðskiptaupplýsingar, sem hann aflar sér með starfsemi sinni, og skal koma í veg fyrir að upplýsingar varðandi eigin starfsemi, sem geta falið í sér viðskiptalegan ávinning, séu birtar á þann hátt að það feli í sér mismunun.

17. gr.

Kerfisstjóri samsettra kerfa

Reglurnar í 1. mgr. 10. gr. og 1. mgr. 15. gr. koma ekki í veg fyrir að einn kerfisstjóri reki samsett flutnings- og dreifikerfi, sem eru óháð annarri starfsemi sem ekki tengist rekstri flutnings- og dreifikerfis, að því er varðar lögákvæðið rekstrarform, skipulag og ákvarðanatöku og sem uppfyllir kröfurnar sem eru settar fram í a til d-lið. Þessar reglur skulu ekki skapa skyldu um að aðskilja eignarhald á eignum samsetta kerfisins frá lóðrétt samþætta fyrirtækinu:

a) einstaklingum, sem bera ábyrgð á stjórnun kerfisstjóra samsetta kerfisins, er ekki heimilt að tilheyra fyrirtækjaskipulagi samþætta raforkufyrirtækisins sem ber, beint eða óbeint, ábyrgð á daglegum rekstri vegna framleiðslu eða afhendingar rafmagns,

b) grípa skal til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að tekið sé tillit til faglegra hagsmuna þeirra einstaklinga, sem bera ábyrgð á stjórnun kerfisstjóra samsetta kerfisins, með þeim hætti að tryggt sé að þeir geti starfað sjálfstætt,

c) kerfisstjóri samsetts kerfis skal hafa virkan ákvörðunarrétt, óháðan samþætta raforkufyrirtækinu, með tilliti til eigna sem nauðsynlegar eru til að reka, viðhalda og þróa netið. Þetta skal ekki koma í veg fyrir að til staðar séu viðeigandi samræmingaraðferðir til að tryggja að staðinn sé vörður um rétt móðurfélagsins til að hafa efnahagslega og stjórnunarlega yfirumsjón með tilliti til tekna af eignum, í dótturfyrirtækjum, sem óbeint er haft eftirlit með í samræmi við 2. mgr. 23. gr. Þetta skal einkum gera móðurfélaginu kleift að samþykka árlega fjárhagsáætlun, eða annan sambærilegan gæring, kerfisstjóra samsetts kerfis og að setja heildartakmarkanir á því hversu skuldettt dótturfyrirtæki þess sé. Það skal hvorki veita móðurfélaginu heimild til að gefa fyrirmæli um daglegan rekstur né að taka einstakar ákvarðanir varðandi lagningu eða endurnýjun flutnings- og dreifilína, sem fara ekki fram úr árlegu fjárhagsáætluninni eða öðrum sambærilegum gæringi.

d) kerfisstjóri samsetts kerfis skal koma á eftirlitsáætlun þar sem settar eru fram ráðstafanir, sem gripið er til, til að tryggja að mismunun sé útilokuð og að fylgst sé með viðunandi hætti með því að henni sé fylgt. Í áætluninni skulu settar fram sérstakar skyldur starfsmanna til að uppfylla þetta markmið. Einstaklingurinn eða aðilinn, sem ber ábyrgð á að fylgjast með eftirlitsáætluninni, skal senda eftirlitsyfirvaldinu, sem um getur í 1. mgr. 23. gr., ársskýrslu, þar sem settar eru fram ráðstafanirnar sem gripið er til, og birta hana.

VI. KAFLI

SUNDURGREINING OG GAGNSÆI REIKNINGA

18. gr.

Réttur til aðgangs að reikningum

1. Aðildarríkin eða hvert það lögbæra yfirvald, sem þau tilnefna, að meðtöldum eftirlitsyfirvöldunum, sem um getur í 23. gr., skulu, að því marki sem nauðsynlegt er til að starfrækja hlutverk þeirra, hafa aðgang að reikningum raforkufyrirtækja, eins og segir í 19. gr.

2. Aðildarríkin og öll lögbær yfirvöld, sem þau tilnefna auk eftirlitsyfirvaldanna, skulu gæta trúnaðar um viðkvæmar viðskiptaupplýsingar. Aðildarríkjunum er heimilt að kveða á um birtingu slíkra upplýsinga ef slíkt er nauðsynlegt til þess að gera lögbærum yfirvöldum kleift að sinna störfum sínum.

19. gr.

Sundurgreining reikninga

1. Aðildarríkin gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að reikningar raforkufyrirtækja séu haldnir í samræmi við 2. til 3. mgr.

2. Raforkufyrirtæki, hvernig sem eignarhaldi þeirra eða rekstrarformi að lögum er háttað, skulu ganga frá ársreikningum sínum og leggja þá fram til endurskoðunar og birta í samræmi við ákvæði landslaga um ársreikninga félaga með takmarkaða ábyrgð sem samþykkt eru á grundvelli tilskipunar ráðsins 78/660/EB frá 25. júlí 1978 sem byggist á g-lið 2. mgr. 44. gr. (*) sáttmálans um ársreikninga félaga af tiltekinni gerð⁽¹⁾.

Fyrirtæki, sem ekki er skylt samkvæmt lögum að birta ársreikninga sína, skulu hafa afrit þeirra aðgengileg almenningi á aðalskrifstofu sinni.

3. Raforkufyrirtæki skulu halda í innra bókhaldi sínu aðskilda reikninga fyrir flutnings- og dreifingarstarfsemi sína eins og krafist væri af þeim ef aðskilin fyrirtæki sæju um fyrrnefnda starfsemi, í þeim tilgangi að forðast mismun, vixlniðurgreiðslur og röskun á samkeppni. Þau skulu einnig halda reikninga sem hægt er að steypa saman fyrir aðra raforkustarfsemi sem tengist ekki flutningi eða dreifingu. Til 1. júlí 2007 skulu þau halda aðskilda reikninga vegna afhendingarstarfsemi að því er varðar óbundna viðskiptavinum og afhendingarstarfsemi að því er varðar bundna viðskiptavinum. Tekjur vegna eignarhalds á flutnings-/dreifikerfi skulu tilgreindar í reikningunum. Þau skulu halda samsteypa reikninga, eftir því sem við á, fyrir aðra starfsemi sem ekki tengist rafmagni. Innra bókhaldinu skal fylgja efnahagsreikningur og rekstrarreikningur fyrir hverja tegund starfsemi.

4. Með úttektinni, sem um getur í 2. mgr., skal einkum ganga úr skugga um að skyldan um að forðast mismun og vixlniðurgreiðslur, sem um getur í 3. mgr., sé virt.

(*) Titli tilskipunar 78/660/EBE hefur verið breytt til að taka tillit til númerabreytinga á greinum í stofnsáttmála Evrópubandalagsins í samræmi við 12. gr. Amsterdamsáttmálans, en upphaflega tilvisunin var í g-lið 3. mgr. 54. gr.

(¹) Stjtið. EB L 222, 14.8.1978, bls. 11. Tilskipuninni var síðast breytt með tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2001/65/EB (Stjtið. EB L 283, 27.10.2001, bls. 28).

VII. KAFLI

SKIPULAG AÐGANGS AÐ KERFINU

20. gr.

Aðgangur þriðju aðila

1. Aðildarríkin skulu tryggja að kerfi sem komið er á fyrir aðgang þriðju aðila að flutnings- og dreifikerfum, sem byggist á birtum gjaldskrá, gildi um alla óbundna viðskiptavinum og því sé beitt hlutlægt og án þess að kerfisnotendum sé mismunað. Aðildarríkin skulu tryggja að þessar gjaldskrár eða aðferðafræðin, sem liggur að baki útreikningi þeirra, séu samþykktar áður en þær taka gildi í samræmi við 23. gr. og að þessar gjaldskrár og aðferðafræði – ef einungis aðferðafræðin er samþykkt – séu birtar áður en þær taka gildi.

2. Kerfisstjóri flutnings- eða dreifikerfis má synja um aðgang ef nauðsynleg flutningsgeta er ekki fyrir hendi. Gefa þarf rökstuddar ástæður fyrir slíkri synjun, einkum með tilliti til 3. gr. Aðildarríkin skulu tryggja, eftir því sem við á og þegar synjað er um aðgang, að kerfisstjóri flutnings- eða dreifikerfis veiti viðeigandi upplýsingar um ráðstafanir sem væru nauðsynlegar til að styrkja netið. Heimilt er að krefja aðila, sem óskar eftir slíkum upplýsingum, um sanngjarnt gjald sem endurspeglar kostnaðinn við að veita slíkar upplýsingar.

21. gr.

Markaðsöppun og gagnkvæmni

1. Aðildarríkin skulu tryggja að óbundnir viðskiptavinir séu:

- til 1. júlí 2004, óbundnir viðskiptavinir eins og tilgreint er í 1. til 3. mgr. 19. gr. í tilskipun 96/92/EB. Aðildarríki skulu, eigi síðar en 31. janúar ár hvert, birta viðmiðanirnar fyrir skilgreiningu á þessum óbundnu viðskiptavinum,
- frá 1. júlí 2004 í síðasta lagi, allir viðskiptavinir sem kaupa ekki til heimilisnota,
- frá 1. júlí 2007, allir viðskiptavinir.

2. Til að forðast ójafnvægi við öppun raforkumarkaða:

- má ekki banna samninga um afhendingu raforku við óbundna viðskiptavinum í kerfi annars aðildarríkis ef viðskiptavinurinn telst óbundinn viðskiptavinur í báðum kerfunum,

b) er framkvæmdastjórninni heimilt, í tilvikum þar sem viðskiptunum, sem lýst er í a-lið, er synjað af því að viðskiptavinurinn er aðeins óbundinn viðskiptavinur í öðru kerfinu, og að teknu tilliti til ástandsins á markaðinum og sameiginlegra hagsmuna, að skylda þann aðila sem synjar um viðskiptin til að sjá um afhendingu sem farið var fram á að beiðni aðildarríkisins þar sem óbundni viðskiptavinurinn hefur aðsetur.

22. gr.

Beinar línur

1. Aðildarríkin skulu gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja :

- a) að allir raforkuframleiðendur og fyrirtæki, sem afhenda rafmagn og hafa staðfestu á yferráðasvæði þeirra, geti þjónað eigin athafnasvæði, dótturfyrirtækjum og óbundnum viðskiptavinum um beina línu,
- b) að unnt sé að þjóna öllum óbundnum viðskiptavinum innan yferráðasvæðis þeirra um beina línu frá framleiðanda og fyrirtækjum sem afhenda rafmagn.

2. Aðildarríkin skulu mæla fyrir um viðmiðanir um veitingu leyfa til að leggja beinar línur á yferráðasvæði þeirra. Þessar viðmiðanir skulu vera hlutlægar og án mismununar.

3. Það að heimilt er að afhenda rafmagn um beina línu, eins og um getur í 1. mgr., hefur ekki áhrif á það að unnt sé að semja um afhendingu í samræmi við ákvæði 20. gr.

4. Aðildarríkjunum er heimilt að binda leyfi til að leggja beina línu því skilyrði að annaðhvort hafi verið synjað um aðgang að kerfi á grundvelli 20. gr. eða að hafin sé málsmeðferð til lausnar deilumáli í samræmi við 23. gr.

5. Aðildarríkjunum er heimilt að synja um leyfi fyrir beinni línu ef slík leyfisveiting bryti í bága við ákvæði 3. gr. Gefa þarf rökstuddar ástæður fyrir slíkri synjun.

23. gr.

Eftirlitsyfirvöld

1. Aðildarríkin skulu tilnefna einn eða fleiri þar til bæra aðila sem gegna hlutverki eftirlitsyfirvalda. Þessi yfirvöld skulu vera fullkomlega óháð hagsmunum raforkuiðnaðarins. Með beitingu þessarar greinar skulu þau a.m.k. bera ábyrgð á að tryggja jafnræði, virka samkeppni og skilvirka starfsemi markaðarins og einkum fylgjast með:

- a) reglum um stjórnun og úthlutun flutningsgetu samtengilína, í samvinnu við eftirlitsyfirvald eða –völd þeirra aðildarríkja þar sem samtenging er fyrir hendi,
- b) öllum aðferðum til að bregðast við skertri flutningsgetu vegna kerfisangar í innlenda rafkerfinu,
- c) tímanum sem það tekur flutnings- og dreifingarfyritæki að koma á tengingum og gera við,
- d) birtingu kerfisstjóra flutnings- og dreifikerfa á viðeigandi upplýsingum varðandi samtengla, notkun dreifikerfis og úthlutun flutningsgetu til hagsmunaaðila að teknu tilliti til nauðsynjar þess að fara þannig með upplýsingar, sem ekki er safnað saman, eins og viðskiptaleynd gildi um þær,
- e) skilvirkri sundurgreiningu reikninga, eins og um getur í 19. gr., til að tryggja að engar víxlniðurgreiðslur séu milli framleiðslu-, flutnings- og dreifingarstarfsemi,
- f) skilmálum, skilyrðum og gjaldskrám vegna tengingar nýrra framleiðenda rafmagns til að tryggja að þau séu hlutlæg, gagnsæ og án mismununar, einkum að teknu fullu tilliti til kostnaðar og ávinnings af ýmis konar tækni að því er varðar endurnýjanlega orkugjafa, dreifða framleiðslu og samþætta varma- og raforkuvinnslu,
- g) að hvaða marki kerfisstjórar flutnings- og dreifikerfa uppfylla hlutverk sín í samræmi við 9. og 14. gr.,

h) að hve miklu leyti gagnsæi og samkeppni ríkir.

Yfirvöldin, sem komið var á fót samkvæmt þessari grein, skulu birta ársskýrslu um niðurstöður eftirlitsaðgerða þeirra sem um getur í a til h-lið.

2. Eftirlitsyfirvöldin skulu bera ábyrgð á að ákveða eða samþykka a.m.k. aðferðafræðina, sem notuð er til að reikna út eða setja skilmála og skilyrði fyrir eftirfarandi, áður en þau taka gildi:

a) tengingu og aðgangi að innlendum netum, þ.m.t. gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu. Þessar gjaldskrár eða aðferðafræði skulu gera kleift að nauðsynleg fjárfesting í netum geti átt sér stað með þeim hætti að þessar fjárfestingar tryggi virkni netsins,

b) veitingu þjónustu í tengslum við jöfnun.

3. Þrátt fyrir 2. mgr. er aðildarríkjunum heimilt að kveða á um að eftirlitsyfirvöldin skuli leggja fyrir viðkomandi aðila í aðildarríkinu, gjaldskrárnar eða a.m.k. aðferðafræðina, sem um getur í þeirri grein, sem og breytingarnar, sem um getur í 4. mgr, til formlegrar ákvarðanatöku. Viðkomandi aðili skal, í slíku tilviki, annaðhvort hafa vald til að samþykka eða hafna drögum að ákvörðun sem eftirlitsyfirvaldið leggur fyrir. Þessar gjaldskrár eða aðferðafræðin eða breytingarnar á þeim skulu birtar ásamt ákvörðuninni um formlega samþykkt. Einnig skal birta allar formlegar synjanir á drögum að ákvörðunum ásamt rökstuðningi þar að lútandi.

4. Eftirlitsyfirvöld skulu hafa heimild til að krefjast þess að kerfisstjórar flutnings- og dreifikerfa, ef nauðsyn ber til, breyti þeim skilmálum og skilyrðum, gjaldskrá, reglum, aðferðum og aðferðafræði, sem um getur í 1., 2., og 3. mgr., til að tryggja að þær séu hlutfallslegar og þeim beitt án mismununar.

5. Allir aðilar, sem vilja leggja fram kæru á hendur kerfisstjóra flutnings- eða dreifikerfis með tilliti til málefna sem um getur í 1., 2. og 4. mgr., geta kært til eftirlitsyfirvaldsins, sem skal gegna hlutverki yfirvalds, sem sér um lausn deilumála, og gefa út ákvörðun innan tveggja mánaða frá því kærán berst. Heimilt er að framlengja þetta tímabil um tvo mánuði ef eftirlitsyfirvaldið óskar eftir viðbótarupplýsingum. Heimilt er framlengja þetta tímabil enn frekar með samþykki kærandans. Slík ákvörðun skal vera bindandi nema og þangað til henni er hnekkð með áfrýjun.

Ef kærán varðar gjaldskrár vegna tengingar á stórum, nýjum framleiðslubúnaði er eftirlitsyfirvaldinu heimilt að framlengja tveggja mánaða tímabilið.

6. Öllum aðilum, sem verða fyrir áhrifum og hafa rétt á að kæra vegna ákvörðunar um aðferðafræði sem tekin er skv. 2., 3. eða 4. mgr., eða, ef eftirlitsyfirvaldinu ber skylda til að hafa samráð að því er varðar fyrirhugaða aðferðafræði, er heimilt í síðasta lagi innan tveggja mánaða, eða skemmra tímabils eins og aðildarríkin kveða á um, í kjölfar birtingar ákvörðunar eða tillögu að ákvörðun, að leggja inn kæru til umfjöllunar. Slík kæra skal ekki hafa áhrif til frestunar.

7. Aðildarríkin skulu gera ráðstafanir til að tryggja að eftirlitsyfirvöld geti sinnt skyldum sínum, sem um getur í 1. til 5. mgr., á skilvirkan og skjótan hátt.

8. Aðildarríkin skulu koma á viðeigandi og skilvirku fyrirkomulagi stýringar, stjórnunar og gagnsæis til að forðast misnotkun á yfirburðastöðu einkum þegar hún kemur niður á neytendum og undirverðlagningu. Í þessu fyrirkomulagi skal tekið tillit til ákvæða sáttmálans, einkum 82. gr.

Til ársins 2010 skulu viðkomandi yfirvöld aðildarríkjanna, eigi síðar en 31. júlí ár hvert, í samræmi við samkeppnislög, gefa framkvæmdastjórninni skýrslu um markaðsýfrráð, undirboð og samkeppnishamlandi starfshætti. Í þessari skýrslu skal auk þess vera að finna úttekt á breytilegu eignarhaldsmynstri og öllum raunverulegum ráðstöfunum, sem gripið er til á innlendum

vettvangi, til að tryggja nægilega fjölbreytni aðila á markaðinum eða raunverulegar ráðstafanir, sem gripið er til, að bæta samtengingar og auka samkeppni. Frá og með árinu 2010 skulu viðkomandi yfirvöld gefa slíka skýrslu á tveggja ára fresti.

9. Aðildarríkin skulu tryggja að gripið sé til viðeigandi ráðstafana, þ.m.t. stjórnsýsluáðgerðir, eða að höfðað sé sakamál í samræmi við innlend lög, gegn einstaklingum eða lögaðilum, sem bera ábyrgð, ef reglur um þagnarskyldu, sem settar eru með þessari tilskipun, hafa ekki verið virtar.

10. Nái deilumál yfir landamæri skal eftirlitsyfirvaldið, sem tekur ákvörðun, vera eftirlitsyfirvaldið, sem hefur lögsögu að því er varðar kerfisstjóran, sem synjar um notkun á kerfinu eða aðgang að því.

11. Kærurnar, sem um getur í 5. og 6. mgr., koma ekki í veg fyrir að málskotsréttur sé nýttur samkvæmt lögum Bandalagsins og innlendum lögum.

12. Innlend eftirlitsyfirvöld skulu stuðla að þróun innri markaðarins og jöfnum samkeppnis skilyrðum með því að vinna saman og með framkvæmdastjórninni á gagnsæjan hátt.

VIII. KAFLI

LOKAÁKVÆÐI

24. gr.

Verndarráðstafanir

Komi skyndilega til kreppu á orkumarkaðinum og sé öryggi fólks, tækja eða búnaðar eða heildstæði kerfisins stefnt í hættu, er aðildarríki heimilt að grípa tímabundið til nauðsynlegra verndarráðstafana.

Slíkar ráðstafanir þurfa að vera með því móti að þær valdi sem minnstum truflunum á starfsemi innri markaðarins og mega ekki vera víðtækari en nauðsynlegt er til að bregðast við vandanum sem komið hefur upp.

Viðkomandi aðildarríki skal tafarlaust tilkynna hinum aðildarríkjunum og framkvæmdastjórninni um þessar ráðstafanir og þeim er heimilt að ákveða að aðildarríkinu beri að breyta ráðstöfununum eða afnema þær, að því marki sem þær raska samkeppni og hafa neikvæð áhrif á viðskipti á einhvern þann hátt sem stríðir gegn sameiginlegum hagsmunum.

25. gr.

Eftirlit með innflutningi á raforku

Aðildarríkin skulu tilkynna framkvæmdastjórninni á þriggja mánaða fresti um innflutning á raforku með tilliti til raunverulegs flæðis síðustu þrjá mánuði á undan frá þriðju löndum.

26. gr.

Undanþágur

1. Aðildarríki, sem geta sýnt fram á, eftir að þessi tilskipun hefur öðlast gildi, að umtalsverð vandkvæði séu á rekstri lítilla, einangraðra kerfa þeirra, geta sótt um undanþágur frá þeim ákvæðum IV., V., VI. og VII. kafla sem máli skipta, auk III. kafla þegar um er ræða einangruð örkerfi, að því er varðar endurnýjun, uppfærslu og aukningu flutningsgetu, sem fyrir hendi er, og er framkvæmdastjórninni heimilt að veita þeim þessar undanþágur. Framkvæmdastjórnin tilkynnir aðildarríkjunum um þessar umsóknir áður en hún tekur ákvörðun, að teknu tilliti til trúnaðarkröfunnar. Ákvörðunin skal birt í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*. Þessi grein gildir einnig um Lúxemborg.

2. Aðildarríki, sem, eftir að þessi tilskipun hefur tekið gildi, af ástæðum sem eru tæknilegs eðlis, á í umtalsverðum vandræðum með að opna markað sinn fyrir tilteknum afmörkuðum hópi viðskiptavina, sem ekki kaupa til heimilisnota og um getur í b-lið 1. mgr. 21. gr., má sækja um undanþágu frá þessu ákvæði, sem framkvæmdastjórnin getur veitt því í tímabil sem varir ekki lengur en í 18 mánuði eftir dagsetninguna sem um getur í 1. mgr. 30. gr. Í öllum tilvikum skal slík undanþága fellur úr gildi á þeim degi sem um getur í c-lið 1. mgr. 21. gr.

27. gr.

Endurskoðun

Ef framkvæmdastjórnin kemst að þeirri niðurstöðu í skýrslunni, sem um getur í 3. mgr. 28. gr., í ljósi þess á hversu skilvirkan hátt netaðgangur hefur verið framkvæmdur í aðildarríki sem hefur í för með sér netaðgang sem er að fullu virkur, án mismununar og án hindrana að tiltekna skyldur, sem þessi tilskipun leggur á fyrirtæki (þ.m.t. þær sem fjalla um lagalega sundurgreiningu kerfisstjóra dreifikerfa) séu ekki í réttu hlutfalli við markmiðið, sem stefnt er að, er aðildarríkinu heimilt að leggja fram beiðni til framkvæmdastjórnarinnar um undanþágu frá kröfunni sem um ræðir.

Aðildarríkið skal tilkynna framkvæmdastjórninni án tafar um beiðnina ásamt öllum viðkomandi upplýsingum, sem nauðsynlegar eru, til að sýna fram á að niðurstaðan, sem komist var að í skýrslunni um að skilvirkur aðgangur að netinu verði tryggður, muni gilda áfram.

Innan þriggja mánaða frá því að framkvæmdastjórninni berst tilkynning skal hún samþykkja álit með tilliti til beiðni hlutaðeigandi aðildarríkis og, eftir því sem við á, leggja tillögur fyrir Evrópuþingið og ráðið um að breyta viðkomandi ákvæðum tilskipunarinnar. Framkvæmdastjórninni er heimilt að leggja til í tillögunum að tilskipuninni, verði breytt að hlutaðeigandi aðildarríki verði undanþegið tilteknum kröfum,

háð því að aðildarríkið grípi til jafn áhrifaríkra ráðstafana, eftir því sem við á.

28. gr.

Skýrslugjöf

1. Framkvæmdastjórnin skal fylgjast með og endurskoða beitingu þessarar tilskipunar og leggja heildarskýrslu um árangur fyrir Evrópuþingið og ráðið í lok fyrsta ársins eftir gildistöku þessarar tilskipunar og árlega eftir það. Þessi skýrsla skal a.m.k. taka til:

- a) fenginnar reynslu og árangurs, sem næst við að koma endanlega á innri markað á sviði raforku sem verður starfræktur að fullu, og hindrana, sem eftir eru í þessu tilliti, þ.m.t. þættir varðandi markaðsýfirráð, samþjöppun á markaði, undirboð eða samkeppnishamlandi starfshættir og áhrif þessa með tilliti til markaðsröskunar,
- b) þess að hvaða marki kröfur um sundurgreiningu og setningu gjaldskrár, sem er að finna í þessari tilskipun, hafa verið árangursríkar við að tryggja sanngjarnan aðgang án mismununar að raforkukerfi Bandalagsins og sambærilegt samkeppnisstig, sem og efnahagslegra, umhverfislegra og félagslegra afleiðinga af opnun raforkumarkaðar fyrir viðskiptavini,
- c) rannsóknar á málefnum er tengjast flutningsgetu kerfis og afhendingaröryggi raforku í Bandalaginu og einkum núverandi og áætluðu jafnvægi milli framboðs og eftirspurnar að teknu tilliti til raunverulegrar flutningsgetu fyrir skipti milli svæða,
- d) þess að sérstakur gaumur verður gefinn ráðstöfunum, sem gripið er til í aðildarríkjunum, til að anna eftirspurn á álagstoppum og bregðast við skorti hjá einum eða fleiri birgjum,
- e) framkvæmdar á undanþágunni, sem kveðið er á um skv. 2. mgr. 15. gr., með tilliti til hugsanlegrar endurskoðunar viðmiðunarmarkanna,
- f) almenns mats á árangrinum, sem næst með tilliti til tvíhliða samskipta við þriðju lönd sem framleiða og flytja út eða flytja raforku, þ.m.t. árangur í markaðssambættingu, félagslegar afleiðingar og afleiðingar fyrir umhverfið, sem viðskiptin með rafmagn og aðgangur að netum í slíkum þriðju löndum, hefur,
- g) þarfarinnar á hugsanlegum samræmingarkröfum sem ekki tengjast ákvæðum þessarar tilskipunar,

h) Þess með hvaða hætti aðildarríkin hafa í raun hrint kröfunum varðandi orkumerkingar, sem er að finna í 6. mgr. 3. gr., í framkvæmd og með hvaða hætti tekið hefur verið tillit til sérhverra tilmæla framkvæmdastjórnarinnar um þetta málefni.

Eftir því sem við á, geta í skýrslunni verið tilmæli, sérstaklega að því er varðar gildissvið og fyrirkomulag ákvæða um merkingar, t.d. með hvaða hætti er vísað til þeirra heimilda sem fyrir hendi eru og efni þessara heimilda og nánar tiltekið með hvaða hætti hægt sé að gera upplýsingarnar um umhverfisáhrif, a.m.k. með tilliti til koltvísýringslosunar og geislavirks úrgangs sem til fellur við raforkuframleiðslu með mismunandi orkugjöfum, tiltækar á gagnsæjan og sambærilegan hátt þar sem auðvelt er að nálgast þær í öllu Evrópubandalaginu og um það með hvaða hætti sé hægt að einfalda ráðstafanirnar, sem aðildarríkin grípa til, til að hafa eftirlit með áreiðanleika upplýsinganna, sem birgjar veita, og ráðstafanir til að vega upp á móti neikvæðum áhrifum markaðsyfirráða og samþjöppunar á markaði.

2. Á tveggja ára fresti skal í skýrslunni, sem um getur í 1. mgr., einnig fjallað um greiningu á mismunandi ráðstöfunum, sem aðildarríkin gera til að uppfylla skyldur um opinbera þjónustu, ásamt könnun á skilvirkni þessara ráðstafana, einkum áhrifa þeirra á samkeppni á raforkumarkaðinum. Eftir því sem við á, geta í þessari skýrslu verið tilmæli, að því er varðar ráðstafanir sem gera skal á innlendum vettvangi til að koma á opinberri þjónustu á háu stigi, eða ráðstafanir, sem ætlað er að koma í veg fyrir hindranir á markaðsaðgangi.

3. Framkvæmdastjórnin, skal eigi síðar en 1. janúar 2006, senda Evrópuþinginu og ráðinu nákvæma skýrslu þar sem rakinn er árangur af því að skapa innri markað á sviði raforku. Skýrslan skal fyrst og fremst fjalla um:

- hvort netaðgangur án mismununar sé til staðar,
- skilvirka reglusetningu,
- þróun á grunnvirki til samtengingar og öryggi afhendingar í Bandalaginu,
- að hvaða marki fullur ávinningur af opnun markaða kemur litlum fyrirtækjum og heimilum til góðs, nánar tiltekið með tilliti til gæða opinberrar þjónustu og alþjónustu,
- að hvaða marki markaðir eru í raun opnir fyrir virkri samkeppni, þ.m.t. þættir varðandi markaðsyfirráð, samþjöppun á markaði, undirboð eða samkeppnishamlandi starfshættir,
- að hvaða marki viðskiptavinir eru í raun að skipta um birgi og semja um gjaldskrár,

— verðþróun, þ.m.t. afhendingarverð, með tilliti til þess hversu opnir markaðir eru,

— reynsluna, sem fengist hefur við beitingu tilskipunarinnar að því er varðar raunverulegt sjálfstæði kerfisstjóra í lóðrétt samþættum fyrirtækjum, og hvort aðrar ráðstafanir til viðbótar við sjálfstæði, að því er varðar starfsemi og aðskilið bókhald, hafa verið þróaðar sem hafa sambærileg áhrif og lagaleg sundurgreining.

Eftir því sem við á, skal framkvæmdastjórnin senda tillögur til Evrópuþingsins og ráðsins, einkum til að tryggja opinbera þjónustu á háu stigi.

Eftir því sem við á, skal framkvæmdastjórnin senda tillögur til Evrópuþingsins og ráðsins, einkum til að tryggja fullt og skilvirkt sjálfstæði kerfisstjóra dreifikerfa eigi síðar en 1. júlí 2007. Ef nauðsynlegt er skulu þessar tillögur, í samræmi við samkeppnislög, einnig varða ráðstafanir um málefni er varða markaðsyfirráð, samþjöppun á markaði, undirboð eða samkeppnishamlandi starfshætti.

29. gr.

Niðurfelling

Tilskipun 90/547/EBE skal felld úr gildi frá og með 1. júlí 2004. Tilskipun 96/92/EB falli hér með úr gildi frá og með 1. júlí 2004, með fyrirvara um skyldur aðildarríkja varðandi frest til lögleiðingar og beitingar fyrrnefndrar tilskipunar. Líta ber á tilvísanir í niðurfelldu tilskipunina sem tilvísanir í þessa tilskipun og skulu þær lesnar með hliðsjón af samsvörunartöflunni í viðauka B.

30. gr.

Framkvæmd

1. Aðildarríkin skulu samþykkja nauðsynleg lög og stjórnsýslufyrirmæli til að fara að tilskipun þessari eigi síðar en 1. júlí 2004. Þau skulu tilkynna það framkvæmdastjórninni þegar á stað.

2. Aðildarríkjunum er heimilt að fresta framkvæmd 1. mgr. 15. gr. til 1. júlí 2007. Þetta skal vera með fyrirvara um kröfunar sem er að finna í 2. mgr. 15. gr.

3. Þegar aðildarríkin samþykkja þessar ráðstafanir skal vera í þeim tilvísun í þessa tilskipun eða þeim fylgja slík tilvísun þegar þær eru birtar opinberlega. Aðildarríkin skulu setja nánari reglur um slíka tilvísun.

31. gr.

Gildistaka

Tilskipun þessi öðlast gildi á tuttugasta degi eftir að hún birtist í *Stjórnartíðindum Evrópusambandsins*.

32. gr.

Viðtakendur

Tilskipun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Brussel 26. júní 2003.

Fyrir hönd Evrópuþingsins,

P. COX

forseti.

Fyrir hönd ráðsins,

A. TSOCHATZOPOULOS

forseti.

VIÐAUKI A

Ráðstafanir er varða neytendavernd

Með fyrirvara um reglur Bandalagsins um neytendavernd, einkum tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 97/7/EB ⁽¹⁾ og tilskipun ráðsins 93/13/EB ⁽²⁾, eiga ráðstafanirnar, sem um getur í 3. gr., að tryggja að viðskiptavinir:

- a) eigi rétt á samningi við þann sem veitir þeim raforkuþjónustu, sem tilgreinir:
- heiti og heimilisfang birgisins,
  - þjónustuna, sem veitt er, gæði þeirrar þjónustu sem boðin er svo og hvenær upphafleg tenging mun eiga sér stað,
  - tegundir viðhaldsþjónustu ef hún er í boði,
  - með hvaða hætti hægt er að nálgast uppfærðar upplýsingar um allar viðeigandi gjaldskrár og viðhaldsgjöld,
  - gildistíma samningsins, skilyrði fyrir endurnýjun og uppsögn þjónustunnar og samningsins, hvort réttur til afturköllunar sé fyrir hendi,
  - hvers kyns bóta- og endurgreiðslufyrirkomulag sem gildir ef þjónustugæðin, sem samið var um, eru ekki uppfyllt og
  - hvernig hefja skal málsmeðferð til að leysa deilumál í samræmi við f-lið.
- Skilyrðin skulu vera sanngjörn og vel þekkt fyrirfram. Í öllum tilvikum skulu þessar upplýsingar veittar áður en samningur er gerður eða staðfestur. Ef samningar eru gerðir í gegnum milliliði skulu framangreindar upplýsingar einnig veittar áður en samningurinn er gerður.
- b) fái tilkynningu með nægilegum fyrirvara um allar fyrirætlanir um að breyta samningsskilyrðum og fái upplýsingar um uppsagnarrétt sinn þegar þeir fá þessa tilkynningu. Þjónustuveitendur skulu tilkynna áskrifendum sínum beint um allar hækkanir á gjöldum á viðeigandi tíma, eigi síðar en einu reikningstímabili eftir að hækkunin tekur gildi. Aðildarríkin skulu tryggja að viðskiptavinum sé fjárlst að segja upp samningum ef þeir samþykkja ekki nýju skilyrðin sem sá sem veitir þeim raforkuþjónustu tilkynnir þeim um.
- c) fái upplýsingar um viðeigandi verð og gjaldskrár, og um staðlaða skilmála og skilyrði með tilliti til aðgangs að og notkunar á raforkuþjónustu,
- d) hafi viðtækt val um greiðsluaðferðir. Allur munur á skilmálum og skilyrðum skal endurspegla kostnað birgisins við mismunandi greiðsluferfi. Almennir skilmálar og skilyrði skulu vera sanngjörn og gagnsæ. Þau skulu sett fram á skýru og auðskiljanlegu máli. Viðskiptavinir skulu verndaðir gagnvart ósanngjörnum og villandi söluaðferðum.
- e) þurfi ekki að borga fyrir að skipta um birgi,
- f) njóti góðs af gagnsærri, einfaldri og ódýrri málsmeðferð við að fjalla um kvartanir þeirra. Slík málsmeðferð skal gera kleift að leysa deilumál á sanngjarnan og skjótvirkan hátt þannig að gert sé ráð fyrir endurgreiðslu- og/eða bótakerfi þar sem réttmæt ástæða er til slíks. Hún skal, eftir því sem kostur er, fylgja meginreglunum sem settar eru fram í tilmælum framkvæmdastjórnarinnar 98/257/EB ⁽³⁾.
- g) sem hafa aðgang að alþjónustu samkvæmt ákvæðunum sem aðildarríkin samþykkja skv. 3. mgr. 3. gr., fái upplýsingar varðandi rétt sinn til alþjónustu.

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 144, 4.6.1997, bls. 19.

⁽²⁾ Stjtið. EB L 95, 21.4.1993, bls. 29.

⁽³⁾ Stjtið. EB L 115, 17.4.1998, bls. 31.

VIÐAUKI B

Samsvörunartafla

Tilskipun 96/92/EB	Bessi tilskipun
1. gr.	1. gr. Gildissvið
2. gr.	2. gr. Skilgreiningar
3. gr. og 1. mgr. 10. gr.	3. gr. Skyldur um opinbera þjónustu og neytendavernd
—	4. gr. Eftirlit með afhendingaröryggi
2. mgr. 7. gr.	5. gr. Tæknilegar reglur
4. og 5. gr.	6. gr. Málsmeðferð við leyfisveitingu fyrir aukinni framleiðslugetu
4. og 6. gr.	7. gr. Útboð vegna nýrrar framleiðslugetu
1. mgr. 7. gr.	8. gr. Tilnefning flutningskerfisstjóra
3.-5. mgr. 7. gr.	9. gr. Verkefni flutningskerfisstjóra
6. mgr. 7. gr.	10. gr. Sundurgreining flutningskerfisstjóra
8. gr.	11. gr. Álagsdreifing og -jöfnun
9. gr.	12. gr. Þagnarskylda flutningskerfisstjóra
2. og 3 mgr. 10. gr.	13. gr. Tilnefning dreifikerfisstjóra
11. gr.	14. gr. Verkefni dreifikerfisstjóra
—	15. gr. Sundurgreining dreifikerfisstjóra
12. gr.	16. gr. Þagnarskylda dreifikerfisstjóra
—	17. gr. Kerfisstjóri samsettra kerfa
13. gr.	18. gr. Réttur til aðgangs að reikningum
14. gr.	19. gr. Sundurgreining reikninga
15. – 18. gr.	20. gr. Aðgangur þriðju aðila
19. gr.	21. gr. Markaðsöpnun og gagnkvæmni
21. gr.	22. gr. Beinar línur
3. - 4. mgr. 20. og 22. gr.	23. gr. Eftirlitsyfírvöld
23. gr.	24. gr. Verndarráðstafanir
—	25. gr. Eftirlit með innflutningi raforku
24. gr.	26. gr. Undanþágur
—	27. gr. Endurskoðun
25. og 26. gr.	28. gr. Skýrslugjöf
—	29. gr. Niðurfelling
27. gr.	30. gr. Framkvæmd
28. gr.	31. gr. Gildistaka
29. gr.	32. gr. Viðtakendur
—	Viðauki A Ráðstafanir er varða neytendavernd